

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Izhaja vsak četrtek.
Cena: Letno Din 32.—,
polletno Din 16.—, četr-
tletno Din 8.—, inozemstvo
Din 64.—

Uredništvo in upravništvo: Maribor, Koroška c. 5
Telefon interurban 115

Cena inseratov: cela
stran Din 1400.—, pol stra-
ni Din 700.—, četr-
tletno Din 350.—. Mali oglasi be-
seda Din 1.—, stalnim popust

Prosvetna zveza papeževemu zastopniku.

Proslavo sedemstoletnice lavan-
tinske škofije je povzdignil s svojo
prisotnostjo tudi papežev zastopnik
beograjski nuncij Pellegrinetti. Pri-
liko bivanja papeževga zastopnika
v Mariboru je porabila Prosvetna
zveza, da mu protolmači načela, po
katerih se v naši škofiji vrši ljudsko
prosvetno delo, ter mu poroča o uspe-
hih, ki jih je to delo med našim na-
rodom doseglo. V to svrhu je Pro-
svetna zveza priredila v sredo 9. ma-
ja, v kazinski dvorani pozdravni ve-
čer, na katerem je imel govor pred-
sednik Prosvetne zveze narodni
poslanec dr. Hohnjec. Iz tega
govora povzamemo v naslednjem
glavne misli.

Vera prvi in poglobitni kulturni činitelj.

Cilj cerkve in vsega njenega delo-
vanja je točno in jedrnat izražen
v znanem geslu papeža Pija X., po-
snetem po sv. pismu: »Prenoviti vse
v Kristusu!« Vse prenoviti v Njem,
ki je pot, resnica in življenje. Ta cilj
leži na onem svetu in v večnosti,
delo cerkve pa se vrši na tem svetu
ter rodi blagodejne sadove tudi za
tostransko življenje. Obseg teh sa-
dov bi se mogel kratko označiti kot
krščanska kultura in civilizacija
(omika).

Vera je prvi in poglobitni kul-
turni činitelj, ki se ne da nado-
mestiti z nobenim nadomestilom.
Vsi poskusi izločiti vero iz dušev-
nega, moralnega, socialnega in go-
spodarskega življenja so se kon-
čali z nesrečo za dotične države
in narode, ki so se dali od brez-
verskega in brezvestnega razumni-
štva zapeljati na krivo pot. Kam ta
pot končno vodi, dokazuje Rusija,
kjer so bili preliti potoki krvi in kjer
je moralno stanje padlo jako nizko.
Poleg moralnega propadanja, ki je
posledica brezbožne vzgoje ruske
mladine, se je tudi pojavilo telesno
propadanje, ki se je že začelo širiti
iz mest na deželo ter uničevati mla-
da pokolenja. Kakšne sadove rodi
stremljenje po omiki, svobodi in kul-
turnem napredku brez vere ter proti
veri in cerkvi, dokazuje Mehika, va-
rovanka protikrščanskih časnikov v
Evropi, ona Mehika, kjer leži vsa
svoboda v verigah ter vodi žezlo ti-
ranija in barbarstva z vsemi svojimi

groznimi posledicami na moralnem
in gmotnem polju.

Katoliška cerkev širiteljica luči.

Katoliška cerkev je po svojem bi-
stvu in namenu prijateljica in pospe-
ševalnica kulture, prosvete in izo-
brazbe, saj je ustanova Onega, ki je
rekel: »Jaz sem luč sveta. Kdor gre
za menoj, ne bo hodil v temi.« Cerkev
je od Boga ustanovljena vzgojevali-
šče za vse narode. Kakor spričuje
zgodovina, je splošno ljudsko vzgojo
in izobrazbo omogočilo še le krščan-
stvo, poganski svet tudi pri tistih
narodih, ki so bili na višini civiliza-
cije, kakor stari Grki in Rimljani,
tega ni poznal. Ljudska prosveta in
izobrazba je delo krščanstva, osobito
katoliške cerkve.

»Vi ste luč sveta,« je rekel Gospod
svojim apostolom. Njihovi nasledni-
ki, škofje in duhovniki, pri vseh na-
rodih so si bili v svesti te svoje velike
stanovske dolžnosti ter so širili luč,
širili so prosveto ne samo na ver-
skem polju, marveč v vseh panogah
duševne in materialne (gmotne) kul-
ture.

Škof Slomšek utemeljitelj dela za zveličansko narodno omiko.

Naša Slovenija — hvala Bogu —
je imela duhovnike, ki so se zavedali
pomena in vseobsežnosti Gospodo-
vega naročila: »Vi ste luč sveta.«
Med njimi se v prvi vrsti odlikuje
nesmrtni naš škof Slomšek, ki ima
za razmejitev in sedanjo organizacijo
lavan-tinske škofije, pa tudi za raz-
širjenje prave ljudske prosvete med
našim narodom največje zasluge. Po
njegovem vzoru so se ravnali vsi
tisti, ki so se držali njegovega lepega
gesla: »Vrli Slovenci! Prava vera
bodi vam luč, materni jezik bodi vam
ključ do zveličanske narodne omi-
ke.« Plod tega široko zasnovanega in
z veliko požrtvovalnostjo izvrševane-
ga dela za razširjanje luči so številne
prosvetne in izobraževalne organiza-
cije, ki so razširjene med našim ljud-
stvom po vseh župnijah in skoro po
vseh vaseh naše škofije in v obče
Slovenije. Brez smelosti smemo trdi-
ti, da se v tem oziru more naš po-
številu majhen narod vzporediti s
tistimi narodi, ki so na višini civi-
lizacije in ljudske kulture.

Naše prosvetno delo v popolnem so-
glasju s težnjami in navodili vrhov-
nega poveljarja katoliške cerkve.

Naše ljudsko prosvetno delo se
vrši v popolnem soglasju s težnjami
in navodili vrhovnega poveljarja
katoliške cerkve, rimskega papeža.
Sv. Oče Pij XI. je pretekli mesec
sprejel voditelje katoliške mladine
v Italiji. V svojem nagovoru na nje
je pohvalil njihovo stremljenje po
kulturi in prosveti ter je med dru-
gim izjavil: »V prosveti je najvaž-
nejše pridobiti predvsem velike
smernice, spoznati velika večna na-
čela, ki duha urejajo in utrjujejo
ter tako usposabljaajo, da more raz-
nolika spoznanja sprejeti v sebe ne
brez razlike in na debelo, marveč
pravilno urejena in na pravo mesto
postavljena.« Na to, kar smatra sv.
Oče pri prosveti kot najvažnejše:
velike smernice, velika večna nače-
la, na to naša velika ljudsko-pro-
svetna organizacija nikdar ni poza-
bila. Po vzoru našega velikega ljud-
skega učitelja in prosvetitelja škofa
Slomškega, ki je delo za zveličansko
narodno omiko stavil pod luč prave
vere, je naša prosvetna organizacija
vedno propovedovala velike smerni-
ce, velika večna načela ter jih pola-
gala v duha našega ljudstva in vseh
njegovih slojev, stanov in krogov.

Velevažna mladinska organizacija.

Posebno pozornost smo vedno ob-
račali in posebno skrb naklanjali ti-
stemu delu naroda, ki ga tudi sveti
Oče nikdar ne izgubi iz vidika in ko-
jega organizacijo visoko ceni, kot
zenico svojega očesa. To je mladina.
Z raznimi organizatornimi oblikami
hočemo obseči mladino ter ustreči
njenemu naravnemu hrepenenju po
duševni in moralni izpopolnitvi.
Vršeč to velevažno mladinsko vzgo-
jno in prosvetno delo v službi cerkve
in naroda, odklanjamo in obsojamo
vzgojna načela nacionalističnega
paganizma, ki daje mladini, in to
celo ženski mladini puško v roke.
Pred nekaj dnevi je sv. Oče ta ne-
krščanska načela javno obsodil ter
je z ozirom na vzgojo ženske mladi-
ne, kateri se dajejo v roke karabine,
izjavil: »Če naj se kdaj dvigne žen-
ska roka, želimo in prosimo Boga,
naj bi se dvignila vedno in samo le
v znak molitve in dobredelnosti na-

pram bližnjemu. Prava mladinska vzgoja, temeljujoča na krščanskih in pravih narodnih načelih, katerih se tudi mi držimo, ne potiska mladini v roke smrtonosnega orožja, marveč svetli meč duha in srčnega viteštva. V tem je tudi najbolj zavarovana bodočnost naroda, domovine in cerkve.

Vdanost sv. Očetu.

Prosvetna zveza v Mariboru, ki zbira v svojem okrilju vse krščanske prosvetne organizacije v lavantinski

škofiji, si je dovolila povabiti Vas, prevzvišeni g. nadškof in apostolski nuncij, danes v svojo sredino, da Vam kot zastopniku sv. Očeta skaže svoje globoko spoštovanje. Sprejmite izraz naše otroške vdanosti sv. Očetu in obenem zagotovilo — prosimo Vas, da ste pri sv. Očetu tolmač tega zagotovila —, da se bo naša prosvetna organizacija vedno vestno ravnala po tistih navodilih ter se bo zvesto držala tistih načel, ki jih rimski papež propoveduje kot vrhovni poglavar sv. cerkve in namestnik Kristusa na zemlji.

Zastopnik sv. Očeta v Mariboru.

Ob priliki proslave 700 letnice obstoja lavantinske škofije je obiskal Maribor zastopnik sv. Očeta g. apostolski nuncij Pellegrinetti iz Beograda. Papeževega zastopnika je pozdravljalo ljudstvo navdušeno že na potu proti Mariboru. Posebni slovesni sprejemi so bili v Brežicah, v Laškem ter v Celju.

Maribor je oblekel za sprejem visokega dostojanstvenika praznično obleko. Po glavnih ulicah so bile razobešene zastave in pred prihodom zagrebškega brzovlaka se je zbrala na kolodvoru več tisočglava množica. Po izstopu iz vlaka je pozdravil zastopnika sv. Očeta škof dr. Andrej Karlin. Razven duhovščine so čakali nuncija še g. veliki župan dr. Fran Schaubach, mestni poveljnik general Dimitrije Spasič s častniškim zborom, oblastni odbor z oblastnim predsednikom dr. Josipom Leskovarjem na čelu, predsednik okrožnega sodišča dr. Žiher, zastopnika

mestne občine podžupan dr. Lipold in mons. dr. Jerovšek, okrajni glavar dr. Poljanec, prosvetni načelnik dr. Kotnik, gimnazijski ravnatelj dr. Tomlinšek, ravnatelj glavne pošte dr. Irgolič, finančni ravnatelj dr. Povalej, narodni poslanec Franjo Žebot in mnogo drugih zastopnikov raznih društev in ustanov.

Papeški nuncij se je podal v spremstvu lavantinskega vladike na voz pred kolodvorom ter skozi špalir tisočglave množice na Slomškov trg. Koncem Ulice 10. oktobra ga je sprejela duhovščina. Od tu se je med zvoženjem razvila procesija skozi špalir šolske mladine v cerkev. Po podelitvi sv. blagoslova je procesija šla v škofijsko palačo, kjer je apostolski nuncij gost lavantinskega vladike.

Zvečer proti osmi uri je bil Slomškov trg razsvetljen in na stolpu stolne cerkve je v električnih lučicah zažarel napis 700 letnice.

Ob 8 uri se je vršil v kazinski dvo-

rani pozdravni večer na čast apostolskemu nunciju, katerega se je udeležilo veliko zastopnikov cerkve in raznih oblasti. Večer je otvoril s primernim govorom predsednik Prosvetne zveze dr. Hohnjec, ki je z iskrenimi besedami pozdravil apostolskega nuncija mons. Hermenegilda Pellegrinetti, ljubljanskega vladiko dr. Jegliča, mariborskega vladiko dr. Karlina, velikega župana dr. Schaubacha, mestnega poveljnika generala Dimitrije Spasiča, predsednika mariborske oblasti dr. Leskovarja ter celokupen stolni kapitelj s stolnim proštom dr. Matekom na čelu. Dalje so apostolskega nuncija pozdravili dr. Kežar v imenu mariborske Marijanske kongregacije, dr. Josip Jeraj v imenu Orlov, Semenič v imenu Jugoslovanske strokovne zveze in končno še dekan v Šmartnem pri Slov. gradu g. Lenart. Apostolski nuncij se je v kratkem govoru v hrvatskem jeziku zahvalil za vse častitke in za vso prijaznost in povdaril, da je ravno lavantinska škofija tvorila prehod med vzhodom in zahodom, ter posebno pohvalil tudi vdanost Slovencev do sv. stolice, na kar se je družba razšla.

V četrtek je opravil nuncij v stolni cerkvi slovesno sv. mašo. V bogoslovju se je vršilo zborovanje gg. dekanov iz cele škofije. Pred obedom je izročil g. veliki župan s primernim nagovorom, v katerem je povdarjal zasluge duhovnikov za razvoj in napredek slovenskega naroda, kraljevo odlikovanje škofu dr. Karlinu in stolnemu proštu Mateku.

Proslava 700 letnice obstoja lavantinske škofije je bila kratka, a prišrna ter pomenljiva.

POLITIČNI RAZGOVORI

»Ali si kaj bral o kmetiskem puntu na Rumunskem,« so začeli kmetje izpraševati našega znanca — gospodarja. Kmetje hočejo biti podučeni, kako se borijo njihovi stanovski tovariši v drugih državah za svoje pravice. Zato je razumljivo to njihovo vprašanje. Gospodar jim je dal sledeč odgovor:

»V Rumuniji je položaj mnogo drugačen od naših razmer. Tam ni kmet gospodar, ampak je gospodar graščak, ki ima velikanska posestva po 100.000 oralov in še več. Kmetje so pa le njegovi — tlačani. Seveda so velikanski reveži. Njihove hiše so volčje luknje, to kar je pri nas raztrgana bajta, je tamkaj najlepši kmetijski dom. Obleka je najbolj siromašna, kar si jo je mogoče zamisliti. Hrana tako preprosta, da kosček mesa — tudi za največje praznike ne pride na mizo. Delati morajo pa trdo in neusmiljeno jih graščaki zatirajo.

Samo eden je ostal temu ubogemu ljudstvu prijatelj. Smo eden je, ki živi med njim, trpi in dela za njegovo boljšo usodo in to je — duhovnik.

Ljudstvo se je zato z zaupanjem oklenilo duhovništva, kmetško ljudstvo je sicer začelo boj za svoje pravice, toda začelo ni s puško, ampak z — molitvijo.

Da pa kmetško ljudstvo tudi javno pokaže svojo odločnost in vstrajnost, so se vršili preteklo nedeljo velikanski shodi po Rumuniji. Na posameznih shodih je bilo do 50.000 kmetov, na največjem shodu v Albi Juliji pa je bilo celo 250.000 ljudi. Po 14 dni daleč so prišli kmetje, celo pastirji s svojih planin. Duhovniki so šli z njimi, oblečeni v cerkveno obleko, s križem v roki. Na shodih so izrekli svečane prisege in opravili javne molitve. Množica je hotela, da pride takoj do izpremembe v državi, vendar se ta želja ni izpolnila. Kmetje tudi niso bili oboroženi, da bi se s silo polastili vlade, domači vladi in pa vsemu svetu so pokazali, da se jim strašna krivica godi in to so dosegli. Vse govori o tem nastopu rumunskih kmetov.

»Seveda govori in piše,« je dejal radičev, ki je zopet bral radičevsko glasilo.

»No, kaj pa se piše?«

Radičev je začel praviti: »Neki P. piše, da moramo tudi mi kmetje v Sloveniji skupaj držati, da moramo opustiti boj, kakor smo ga dozda-

imeli, za in proti klerikalizmu, pa da moramo skupaj držati!«

»Tega pa ne verujem,« je dejal gospodar. Radičev pa je izvil list in ga je pokazal. Gospodar ga je vzel v roke in prelistal list.

»Tu toraj vidite ono veliko maso,« je dejal gospodar, maso, s katero kvasijo naši politični nasprotniki okoli med nami. Na prvi strani pravi, da naj prenehamo boj za in proti klerikalizmu, na drugi in tretji strani pa divje napada nas in našo stranko kot klerikalce in klerikalne škodljivce. Oni hočejo, da mi orožje položimo, sami pa ga bodo še naprej sukali zoper nas!«

»Pa kaj je pravzaprav ta izraz »klerikalce«, je radoveden sosed vprašal.

»Klerikalce nas imenujejo zato, ker imamo v svoji stranki duhovnike, ki se latinsko imenujejo kleriki. Saj veste, da se gospoda rada s tujimi besedami postavlja. Naši politični nasprotniki pa izrabljajo to besedo za psovko, s katero smešijo nas vse, ki še držimo s cerkvijo in duhovniki in smo verni!«

»Potem pa so ti rumunski kmetje, ki jih radičevci tako hvalijo, še hujši klerikalci kot v Sloveniji, saj so svoj shod začeli z molitvijo in so šli na shod pod zastavo križa s svojimi